

Legal Terminology - Polish Legal Terms Dictionary

Wersja: 1.0.0

Data: 2024-12-15

Przeznaczenie: Słownik terminologii prawniczej dla AI i generowania treści

Spis Treści

- [Prawo Rodzinne](#)
- [Prawo Spadkowe](#)
- [Prawo Cywilne](#)
- [Prawo Karne](#)
- [Terminy Procesowe](#)
- [Instytucje i Organy](#)

Prawo Rodzinne

Rozwód i Separacja

Rozwód - prawne rozwiązywanie małżeństwa orzeczone przez sąd

Separacja - prawne rozwód małżonków bez rozwiązywania małżeństwa

Rozwód z orzeczeniem o winie - rozwód, w którym sąd orzeką, który z małżonków ponosi winę rozkładu pożyczki

Rozwód bez orzekania o winie - rozwód orzekany bez ustalania, który małżonek jest winny rozkładowi pożyczki

Rozwód za porozumieniem stron - rozwód, w którym małżonkowie zgodnie składają wniosek i nie żądają orzekania o winie

Trwały i zupełny rozkład pożyczki - przesłanka orzeczenia rozwodu; sytuacja, w której więzi małżeńskie (duchowe, fizyczne, gospodarcze) zostały zerwane i nie ma szans na ich odbudowanie

Alimenty

Alimenty - świadczenie pieniężne lub rzeczowe na utrzymanie uprawnionego

Obowiązek alimentacyjny - prawny obowiązek dostarczania środków utrzymania osobie uprawnionej

Alimenty na dziecko - świadczenie na rzecz dziecka

Alimenty na małżonka - świadczenie dla małżonka rozwiedzionego lub żyjącego w separacji

Podwyższenie alimentów - zwiększenie kwoty alimentów ze względu na zmianę sytuacji

Obniżenie alimentów - zmniejszenie kwoty ze względu na pogorszenie sytuacji zobowiązującego

Uchylenie obowiązku alimentacyjnego - zwolnienie z obowiązku płacenia alimentów

Egzekucja alimentów - przymusowe ściąganie zaległych alimentów przez komornika

Alimenty wsteczne - alimenty za okres poprzedzający złożenie pozwu

Władza Rodzicielska i Kontakty

Władza rodzicielska - zespół praw i obowiązków rodziców wobec dziecka

Ograniczenie władzy rodzicielskiej - częściowe pozbawienie rodzica uprawnień wobec dziecka

Pozbawienie władzy rodzicielskiej - całkowite odebranie rodzicom praw i obowiązków

Zawieszenie władzy rodzicielskiej - czasowe zawieszenie wykonywania władzy

Kontakty z dzieckiem - prawo rodzica do utrzymywania więzi z dzieckiem

Kontakty okazjonalne - kontakty w określone dni (święta, urodziny)

Kontakty świąteczne - kontakty w okresie świąt Bożego Narodzenia, Wielkanocy

Kontakty wakacyjne - kontakty w okresie wakacji letnich lub zimowych

Kurator dla dziecka - osoba ustanowiona przez sąd dla ochrony interesów dziecka

Wysłuchanie dziecka - wysłuchanie dziecka przez sąd w sprawach dotyczących jego osoby

Dobro dziecka - nadzorcza zasada w sprawach rodzinnych

Majątek Małżeński

Wspólnota majątkowa małżeńska - ustawowy ustrój majątkowy małżonków

Majątek wspólny - majątek nabyty przez małżonków w czasie trwania wspólnoty

Majątek osobisty - majątek należący do jednego małżonka

Podział majątku wspólnego - proces rozdzielenia majątku po rozwodzie

Rozdzielność majątkowa - ustrój, w którym każdy małżonek ma osobny majątek

Ustanowienie rozdzielności majątkowej - orzeczenie sądu wprowadzające rozdzielność

Intercyza - umowa małżeńska zmieniająca ustrój majątkowy

Protokół podziału majątku - dokument sporządzony przez małżonków lub sąd

Inne Sprawy Rodzinne

Ustalenie ojcostwa - stwierdzenie przez sąd, kto jest ojcem dziecka

Zaprzeczenie ojcostwa - zakwestionowanie ojcostwa

Adopcja - przysposobienie dziecka

Opieka - instytucja prawa dla osób nieposiadających pełnej zdolności do czynności prawnych
Kuratela - nadzór nad osobą częściowo ubezwłasnowolnioną

Prawo Spadkowe

Podstawowe Pojęcia

Spadek - majątek zmarłego, który przechodzi na spadkobierców

Spadkobierca - osoba dziedzicząca spadek

Spakodawca - osoba zmarła, po której pozostał spadek

Masa spadkowa - całość praw i obowiązków wchodzących w skład spadku

Dziedziczenie ustawowe - dziedziczenie na podstawie przepisów ustawy

Dziedziczenie testamentowe - dziedziczenie na podstawie testamentu

Otwarcie spadku - moment śmierci spakodawcy

Spadek otwarty - spadek po śmierci spakodawcy

Testament

Testament - jednostronne oświadczenie woli dotyczące spadku

Testament notarialny - testament sporządzony przez notariusza

Testament własnoręczny - testament napisany własnoręcznie przez spakodawcę

Testament allograficzny - testament spisany przez inną osobę, podpisany przez spakodawcę

Testament ustny - testament złożony ustnie przed świadkami w wyjątkowych okolicznościach

Odwołanie testamentu - unieważnienie testamentu przez spakodawcę

Zapis windykacyjny - zapis testamentowy przenoszący własność rzeczy

Zapis zwykły - zapis nakładający na spadkobiercę obowiązek spełnienia świadczenia

Polecenie testamentowe - niewiążące zalecenie spakodawcy

Postępowanie Spadkowe

Stwierdzenie nabycia spadku - orzeczenie sądu potwierdzające kto nabył spadek

Postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku - postępowanie przed sądem spadkowym

Dział spadku - podział majątku spadkowego między współspadkobierców

Dział spadku polubowny - podział dokonany za zgodą wszystkich spadkobierców

Dział spadku sądowy - podział dokonany przez sąd

Przyjęcie i Odrzucenie Spadku

Przyjęcie spadku - oświadczenie o przyjęciu praw i obowiązków spadkodawcy

Przyjęcie spadku wprost - przyjęcie spadku z pełną odpowiedzialnością za długi

Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza - przyjęcie z ograniczoną odpowiedzialnością

Odrzucenie spadku - odmowa przyjęcia spadku

Termin do przyjęcia/odrzucenia spadku - 6 miesięcy od dowiedzenia się o spadku

Inwentarz - spis majątku i długów spadkowych

Spis inwentarza - sporządzenie wykazu spadku

Zachowek

Zachowek - roszczenie o wartość udziału w spadku dla najbliższych

Uprawniony do zachowku - zstępni, małżonek, rodzice spadkodawcy

Roszczenie o zachowek - żądanie zapłaty wartości zachowku

Dopełnienie zachowku - roszczenie gdy zachowek jest zbyt niski

Oddalenie roszczenia o zachowek - odmowa przyznania zachowku przez sąd

Inne Terminy Spadkowe

Wydziedziczenie - pozbawienie prawa do zachowku w testamencie

Niegodność dziedziczenia - utrata prawa do spadku z mocy prawa

Dłużnik spadkowy - osoba zobowiązana wobec spadkodawcy

Wierzyciel spadkowy - osoba mająca roszczenia wobec spadku

Prawo Cywilne

Zobowiązania i Umowy

Zobowiązanie - stosunek prawy, w którym wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia

Wierzyciel - osoba uprawniona do żądania świadczenia

Dłużnik - osoba zobowiązana do spełnienia świadczenia

Świadczenie - przedmiot zobowiązania (zapłata, wykonanie pracy, itp.)

Umowa - dwustronne oświadczenie woli

Niewykonanie zobowiązania - niezrealizowanie świadczenia

Nienależyte wykonanie zobowiązania - wykonanie świadczenia w sposób niewłaściwy

Zwłoka dłużnika - opóźnienie w wykonaniu zobowiązania

Wygaśnięcie zobowiązania - ustanie stosunku zobowiązaniowego

Roszczenia i Pozwy

Roszczenie - uprawnienie do żądania określonego zachowania

Pozew - pismo procesowe inicjujące postępowanie sądowe

Pozew o zapłatę - żądanie zasadzenia należności pieniężnej

Pozew główny - pozew inicjujący sprawę

Pozew wzajemny - pozew wniesiony przez pozwanego przeciwko powodowi

Przedawnienie - utrata możliwości dochodzenia roszczenia po upływie czasu

Termin przedawnienia - okres, po którym roszczenie ulega przedawnieniu

Przerwanie biegu przedawnienia - zatrzymanie liczenia terminu przedawnienia

Windykacja i Egzekucja

Windykacja - dochodzenie należności od dłużnika

Należność - kwota, którą dłużnik jest zobowiązany zapłacić

Dług - zobowiązanie pieniężne

Nakaz zapłaty - orzeczenie nakazujące zapłatę

Sprzeciw od nakazu zapłaty - pismo pozwanego kwestionujące nakaz

Tytuł wykonawczy - dokument będący podstawą egzekucji

Klauzula wykonalności - adnotacja nadająca tytułu moc wykonawczą

Egzekucja - przymusowe wykonanie zobowiązania

Postępowanie egzekucyjne - proces przymusowego wyegzekwowania należności

Postępowanie zabezpieczające - czasowe zabezpieczenie roszczeń przed wyrokiem

Zajęcie wynagrodzenia - potrącanie długu z pensji dłużnika

Zajęcie rachunku bankowego - zablokowanie środków na koncie dłużnika

Własność i Rzeczy

Własność - najszerze prawo rzeczowe

Współwłasność - prawo własności przysługujące kilku osobom

Udział we współwłasności - część współwłasności

Zniesienie współwłasności - podział lub sprzedaż rzeczy wspólnej

Służebność - prawo ograniczające własność (np. służebność przejazdu)

Użytkowanie - prawo do korzystania z cudzej rzeczy

Posiadanie - faktyczne władztwo nad rzeczą

Zasiedzenie - nabycie prawa przez długotrwale posiadanie

Odszkodowania

Odszkodowanie - wyrównanie szkody

Szkoda - uszczerbek majątkowy lub niemajątkowy

Szkoda majątkowa - uszczerbek w majątku

Szkoda niemajątkowa (moralna) - krzywda

Zadośćuczynienie - rekompensata za krzywdę

Odpowiedzialność kontraktowa - odpowiedzialność za niewykonanie umowy

Odpowiedzialność deliktowa - odpowiedzialność za czyn niedozwolony

---

Prawo Karne

Podstawowe Pojęcia

Przestępstwo - czyn zabroniony pod groźbą kary

Wykroczenie - czyn o mniejszej szkodliwości społecznej niż przestępstwo

Czyn karalny - przestępstwo lub wykroczenie

Sprawca - osoba popełniająca przestępstwo

Podejrzany - osoba podejrzana o popełnienie przestępstwa w postępowaniu przygotowawczym

Oskarżony - osoba przeciwko której wniesiono akt oskarżenia

Skazany - osoba, wobec której wydano prawomocny wyrok skazujący

Pokrzywdzony - osoba poszkodowana przestępstwem

Wina i Odpowiedzialność

Wina umyślna - świadome popełnienie przestępstwa

Wina nieumyślna - nieumyślne popełnienie czynu zabronionego

Zamiar bezpośredni - chęć popełnienia przestępstwa

Zamiar ewentualny - godzenie się z możliwością popełnienia przestępstwa

Niepoczytalność - brak zdolności rozpoznania znaczenia czynu

Poczytalność ograniczona - zmniejszona zdolność rozpoznania znaczenia czynu

Kary

Kara pozbawienia wolności - kara więzienia

Kara ograniczenia wolności - kara wykonywana w warunkach wolnościowych

Kara grzywny - kara pieniężna

Kara 25 lat pozbawienia wolności - najsuworsza kara czasowa

Dożywotnie pozbawienie wolności - kara dożywocia

Środek karny - dodatkowe orzeczenie towarzyszące karze

Środek zabezpieczający - orzeczenie stosowane wobec sprawców niebezpiecznych

Postępowanie Karne

Postępowanie przygotowawcze - etap śledztwa/dochodzenia

Śledztwo - postępowanie przygotowawcze prowadzone przez prokuraturę

Dochodzenie - uproszczone postępowanie przygotowawcze

Akt oskarżenia - pismo inicjujące postępowanie sądowe

Postępowanie sądowe - rozprawa przed sądem

Wyrok - orzeczenie sądu kończące sprawę

Wyrok skazujący - wyrok uznający winę oskarżonego

Wyrok uniewinniający - wyrok uwalniający od odpowiedzialności

Wyrok warunkowo umarzający - warunkowe zakończenie postępowania

Apelacja - odwołanie od wyroku

Kasacja - nadzwyczajny środek zaskarżenia

Obrona

Obrona - działania adwokata/radcy na rzecz oskarżonego

Obrońca - adwokat/radca prawny broniący oskarżonego

Obrona obowiązkowa - obrona wymagana z mocy ustawy

Obrona fakultatywna - obrona nieobowiązkowa

Obrońca z wyboru - obrońca wybrany przez oskarżonego

Obrońca z urzędu - obrońca ustanowiony przez sąd

Linia obrony - strategia obrony

Postępowanie Wykonawcze

Wykonanie kary - realizacja orzeczonej kary

Warunkowe przedterminowe zwolnienie - zwolnienie z odbycia reszty kary

Dozór elektroniczny - system nadzoru elektronicznego

Odroczenie wykonania kary - przesunięcie terminu rozpoczęcia odbywania kary

Przerwa w wykonaniu kary - czasowe zawieszenie wykonywania kary

Zwolnienie warunkowe - przedterminowe opuszczenie zakładu karnego pod warunkiem

Okres próby - czas, w którym sprawca musi przestrzegać warunków

Środki Zapobiegawcze

Środek zapobiegawczy - środek stosowany w toku postępowania

Tymczasowe aresztowanie - pozbawienie wolności w trakcie postępowania

Poręczenie majątkowe - wpłata sumy pieniężnej jako zabezpieczenie

Dozór Policji - nadzór policji nad podejrzany

Zakaz opuszczania kraju - zakaz wyjazdów za granicę

Zatrzymanie - krótkotrwałe pozbawienie wolności (do 48h)

Terminy Procesowe

Termin - oznaczony dzień lub okres

Termin prekluzyjny - termin, którego przekroczenie powoduje utratę uprawnienia

Termin zawity - termin niepodlegający przedłużeniu

Termin instrukcyjny - termin orientacyjny

Przywrócenie terminu - umożliwienie dokonania czynności po terminie

Bieg terminu - rozpoczęcie liczenia terminu

Zawieszenie terminu - zatrzymanie liczenia terminu

Termin do odpowiedzi na pozew - termin dla pozwanego na złożenie odpowiedzi (14 dni)

Termin do wniesienia apelacji - termin na odwołanie od wyroku (14 dni)

III Instytucje i Organy

Sąd - organ orzekający w sprawach sądowych

Sąd Rejonowy - sąd pierwszej instancji

Sąd Okręgowy - sąd drugiej instancji lub pierwszej w niektórych sprawach

Sąd Apelacyjny - sąd rozpatrujący apelacje

Sąd Najwyższy - najwyższy organ sądowy

Sąd rodzinny - sąd rozpatrujący sprawy rodzinne

Prokuratura - organ ścigania przestępstw

Prokurator - przedstawiciel prokuratury

Komornik sądowy - organ wykonujący egzekucję

Notariusz - organ dokonujący czynności notarialnych

Kurator sądowy - osoba nadzorująca wykonanie orzeczeń sądu

Mediator - osoba prowadząca mediacje

Biegły sądowy - ekspert powoływany przez sąd

Ostatnia aktualizacja: 2024-12-15

Źródło: Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks cywilny, Kodeks karny, Kodeks postępowania cywilnego, Kodeks postępowania karnego

Owner: Kancelaria Adwokacka Katarzyna Maj